

BBABAC – BACHELOROPPGAVE MED FORSKNINGSMETODE

Hva kan hindre ansatte i skolen å avdekke vold og overgrep?

Universitetet
i Stavanger

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Bachelor i barnevern

UIS mai 2022

Kandidatnummer: 5145

Antall ord: 11107

Innholdsfortegnelse

1.0 INNLEDNING	5
1.1 Bakgrunn for valg av tema	5
1.2 Presentasjon av problemstillingen og oppgavens formål	6
1.3 Begrepsavklaring	7
1.3.1 Vold	7
1.3.2 Seksuelle overgrep	7
2.0 FAGLIG KUNNSKAP	8
2.1 Vold i hjemmet	8
2.1.1 Konsekvenser av vold i hjemmet	9
2.2 Bowlby tilknytningsteori	9
2.2.1 Den indre arbeidsmodellen	9
2.2.2 Utrygg tilknytning – negativ indre arbeidsmodell	10
2.2.3 Den negative arbeidsmodellens påvirkning på avdekking av vold og overgrep	10
2.3 Ansatte i skolens plikter	11
2.3.1 Det praktiske arbeidet	11
2.4 «Barnets beste»	12
3.0 METODE	14
3.1 Valg av metode	14
3.2 Litteraturstudie som metode	14
3.3 Datainnsamling	14
3.3.1 Inklusjons- og eksklusjonskriterier	15
3.4 Analyse ved hjelp av en oversikt tabell	17
3.5 Studiens troverdighet	19
4.0 PRESENTASJON AV FUNN	21
4.1 Kunnskapsmangel	21
4.2 Ansvarsfraskrivelse	21
4.2.1 Barnets privatliv/ utenfor skolens område	22
4.3 Langsiktige konsekvenser	22
4.3.1 Relasjon	22
4.3.2 Personlige konsekvenser og frykten for å ta feil	23
4.4 Subjektivt skjønn	23
4.5 Samarbeid og tvil på systemet	23

5.0 DISKUSJON AV FUNN	25
5.1 Beholde relasjon eller melde?.....	25
5.2 «Barnets beste» en skjønning vurdering	26
5.3 Frykten for konsekvensene	27
5.4 Ansvarsfraskrivelse tiltros for pliktig arbeid	27
5.4.1 Utenfor skolens område.....	28
5.4.2 «Kanskje er det best å ikke blande seg»	29
5.5 Negativ indre arbeidsmodell.....	29
5.5.1 Frykten for samtalen med barnet	30
6.0 AVSLUTNING	31
6.0 LITTERATURLISTE	32

Beskytte hvem?

Ser du det lille barnet?

Vil du se?

Orker du å se?

Kanskje er det ikke slik du tror

Kanskje er det bare fantasi

Kanskje går det over snart

Kanskje er det best ikke å blande seg

Kanskje er det best å overse

Kanskje er det best å vente

Best – for hvem?

Fra boken «Vet du hva det koster?»

1.0 INNLEDNING

Vold og overgrep er ett samfunnsproblem og folkehelseproblem i Norge, som kan ha alvorlige skader for den utsatte både psykisk og fysisk (Regjeringen, 2021). Barn som blir utsatt for vold og overgrep i hjemmet er ekstra utsatt fordi de er avhengige av den omsorgen et barn skal få fra omsorgsgiver, og har som regel begrenset kunnskap på hva som er lov og ikke lov å utsette barn for (Søftestad, 2008, s. 52-53). Kun 1 av 5 som har opplevd vold eller overgrep, forteller at de har hatt kontakt med hjelpesystemet og fått noe form for hjelp (Hafstad & Augusti, 2019, s. 16). Dermed er hjelpere rundt barnet helt avgjørende for å identifisere volden eller overgrepene som barnet blir utsatt for. Samtidig viser statistikken at det er store mørketall på underreportering av vold og overgrep (Mevik & Edvardsen, 2016, s. 54). Mevik og Edvardsen (2016) sier også at selv om voksenpersoner er bekymret for barnet, er det mange som fagfolk som ikke melder videre bekymringen eller snakker med barnet (s. 54). Hva gjør at hjelpere rundt barnet ikke oppdager hva som foregår, eller tar tak i det og melder videre?

Skolen er i en viktig posisjon til å avdekke barn som opplever vold og overgrep, ettersom barnet tilbringer mye tid på skolen over en periode på flere år (Nordhaug, 2018, s. 85-87). For at barn skal kunne dele om sin situasjon i hjemmet, er det viktig i følge Redd barna (u.å.c) at barn har kunnskap om vold og overgrep slik at de får et språk til å fortelle. Avdekking av vold og overgrep er ett komplekst og utfordrende arbeid (Søftestad, 2008, s. 26-29). Å være oppmerksom og å melde bekymring videre i systemet er lovpålagt i skolens arbeid, men likevel blir ikke alltid slike bekymringer meldt videre. Med tanke på de mange alvorlige konsekvensene barn som er pårørende av vold og overgrep kan få, er det helt avgjørende at ansatte i skolen møter barna med handlingskompetanse til tidlig avdekking (Kyllingmark & Lillevik, 2013).

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Min interesse for temaet kom gjennom en kombinasjon av undervisningen vi har hatt om vold og seksuelle overgrep, og erfaringer jeg har tilegnet meg fra praksisplassen min.

Undervisningen var veldig spennende og dette gav meg en giv til arbeide for at flere barn som blir utsatt for vold og overgrep skal bli oppdaget. Dette kjente jeg spesielt på under praksisperioden, der jeg jobbet med pårørende barn av omsorgssvikt, vold og overgrep. Etter

å ha sett hvor resiliente flere av de er tiltros for hva de har opplevd i oppveksten sin, mye grunnet tidlig oppdagelse og hjelp. Ser jeg hvor viktig og nødvendig det er at disse barna blir sett så tidlig som mulig, og på den måten få rett hjelp, for å få best mulige forutsetningene for livet vider. Dermed syntes jeg det er ekstremt viktig å dykke inn i hva som gjør at vi ofte ikke oppdager de barna som lever i hjem med vold og overgrep. Jeg la tidlig merke at dette var et tema det ikke var så mye norsk forskning eller snakk om.

Dette temaet er relevant for det barnevernfaglige feltet ettersom tallene på barn og unge som lever med vold og overgrep er høye, og konsekvensene for de utsatte kan være ekstremt skadelige. Derfor ønskes det å oppdage flest mulig barn som er pårørende av vold og overgrep, så tidlig som mulig. Desto mer kunnskap voksenpersoner rundt barnet har om symptom bildet og hva en slik avdekking kan gjøre med oss som miljøarbeider, desto bedre forutsetninger kan man ha for å avdekke barn blir utsatt for vold og overgrep (Støfstad, 2008, s. 26-29)

1.2 Presentasjon av problemstillingen og oppgavens formål

Formålet med denne oppgaven er å belyse faktorer som kan gjør det vanskelig å oppdage vold og overgrep, og hva som oppleves som utfordrende når omsorgssvikten først er oppdaget. Denne kunnskapen kan være til stor hjelp for hjelperen i arbeidet med å oppdage flere barn, som har behov for å bli sett og få den hjelpen de sårt trenger. For å klare dette er det helt avgjørende å anerkjenne at dette er ett vanskelig arbeid og ikke minst tørre å tro at barnet kan bli utsatt for vold og overgrep, selv om det virker uvirkelig (Redd barna, u.å.a). Videre kreves det at hjelperen tørr å ta saken videre i systemet og at symptomer ikke blir oversett.

For å belyse det nevnte temaet i innledningen har jeg valgt følgende problemstilling:

«Hva kan hindre ansatte i skolen å avdekke vold og overgrep?»

Jeg ønsker gjennom denne problemstillingen å vinkle oppgaven ut ifra ansatte i skolens oppgave i å avdekke barn som lever med vold og overgrep, med skolen som den kontekstuelle rammen. *Ansatte i skolen* består av mange ulike mennesker med ulike fagutdanninger, og jeg ønsker ikke å ekskludere noen av gruppene. Dette er grunnet at alle ansatte på skolen har ett

ansvar og er like viktige i avdekkingen av vold og overgrep. Samtidig kommer jeg til å ta mest utgangspunkt i miljøarbeideren og de ansatte som ikke har ansvar for undervisningsdelen, ettersom det er en relevant arbeidsplass for barnevernspedagogen. I oppgaven vil det bli brukt begrepene *ansatte i skolen og hjelpere* om hverandre. Oppgaven er avgrenset til å handle om barn på småtrinnet (1.-4. klasse) på barneskolen, grunnet nødvendigheten av tidlig oppdagelse. Jeg kommer til å nevne helt kort om viktigheten av undervisning om vold og overgrep i skolen, men kommer ikke til å gå inn på dette arbeidet. Dette er grunnet at oppgaven er begrenset på ord, og at dette er et stort tema som det kunne vært skrevet en egen bachelor om.

1.3 Begrepsavklaring

Under vil jeg definere noen begreper som er brukt mye i denne oppgaven, og som er viktige å forstå for å kunne se sammenhengen i denne oppgaven. Jeg har valgt å begrepsavklare vold og seksuelle overgrep hvert for seg, men videre i oppgaven vil det ikke bli lagt noe skille på disse to i arbeidet.

1.3.1 Vold

I denne konteksten er det snakk om vold som skjer i hjemmet. Derfor har jeg valgt å bruke en definisjon fra Münger og Markström (2019) «It is a case of a child seeing, hearing and witnessing someone being abuses in the family” (s. 391). I tillegg vil jeg inkludere barn som blir direkte utsatt for vold, som slag, spark, lugging m.m, ettersom Øverlien (2012) sier at sjansen øker for å bli utsatt for vold hvis barnet er vitner til vold i hjemmet.

1.3.2 Seksuelle overgrep

Ifølge Nordhaug (2018) er alle seksuelle handlinger som skjer mellom voksne og barn et overgrep (s. 38). Seksuell vold er når voksne mennesker lurer, tvinger, presser eller lokker barn til å bli med på seksuelle handlinger (Redd barna, u.å.b). Som oftest er det voksenpersoner som barnet har en relasjon og tillit til som utsetter barnet for overgrep (Nordhaug, 2018, s. 43-44). Alle seksuelle overgrep er ulovlig og straffbart (Nordhaug, 2018, s. 43-44).

2.0 FAGLIG KUNNSKAP

I dette kapittelet vil jeg gjøre rede for en utvalgt teori, relevant fagstoff, samt noen lovparagrafer som jeg mener er sentrale for å belyse min problemstilling. Teorien jeg har valgt ut er Bowlby sin tilknytningsteori, med fokus på den indre arbeidsmodellen, ettersom jeg mener den kan være relevant med tanke på hva som kan hindre barnet i å fortelle om vold og overgrep i hjemmet. Den gir også en forståelse av konsekvensene for utrygg tilknytning, som vil være sentralt for barn som opplever vold og overgrep. Jeg vil senere i kapittelet forklare skolens lovpålagte ansvar i å melde bekymring til barnevernet og se nærmere på forutsetningene for det praktiske arbeidet.

2.1 Vold i hjemmet

Vold som skjer i hjemmet er ett hyppig fenomen som har alvorlige konsekvenser for de som er utsatt direkte eller vitner volden mot et annet familiemedlem (Øverlien & Moen, 2016, s. 20-22). Definisjonen på *vold i nære relasjoner* har med tiden endret seg, og inkluderer nå også å være vitne til vold mellom foreldrene, det anses som en form for psykisk vold (Øverlien & Moen, 2016, s. 17). Å være vitne til vold blir nå sett på som alvorlig ved at det kan resultere i at barnet går med en konstant frykt under selve volds episodene og mellom voldsepisodene (Lillevik, 2016, s. 18-20). Ifølge Kyllingmark og Lillevik (2013) kan voldsepisodene føre til at barnet går med en konstant redsel for at familiemedlemmer skal bli hardt skadet eller drept, noe som vil kunne føre til at barnet er i en konstant fareberedskap. Når det skjer vold i hjemmet vil krenkelsen komme fra et familiemedlem som vanligvis skulle vist omsorg og kjærlighet, noe som kan oppleves som ett alvorlig tillitsbrudd og som kan gi forvirring rundt rollene i hjemmesituasjonen (Kyllingmark & Lillevik, 2013). Dette vil kunne føre til at barnet utvikler overlevelsesstrategier for å kunne klare å stå i hjemmesituasjonen over tid, noe som vil kunne føre til en destruktiv atferd og alvorlige psykiske vansker (Kyllingmark & Lillevik, 2013).

I selve voldsepisoden kan voldsutøver utøve fiendtlighet, undertrykking og makt, mens i etterkant kommer tausheten og benkning (Kyllingmark & Lillevik, 2013). Uforutsigbarheten av å leve med vold i hjemmet vil kunne gjøre barnet sliten, ved at det er en konstant trykkende stemning, gjør at barnet aldri helt kan slappe av (Kyllingmark & Lillevik, 2013). Selv om

voldsepisodene ikke skjer konstant, vil det kunne være en latent frykt for at volden skal skje, noe som vil kunne gjøre at barn og familiemedlemmer tilpasser sine handlinger for å minske risikoen for at volden skal starte. Noe som kan skape en skyldfølelse for barnet, hvis det er handlingene de sine som setter i gang volden (Kyllingmark & Lillevik, 2013).

2.1.1 Konsekvenser av vold i hjemmet

Barn som opplever vold og overgrep vil kunne få en rekke ulike alvorlige konsekvenser, som vil kunne påvirke barnets liv og vil kunne føre til senvirkninger (Redd Barna, u.å.a). Barn som blir direkte utsatt for volden kan få store fysiske skader, som for eksempel blåmerker og beinbrudd. Noen av konsekvensene som kan komme som følge av direkte vold mot barnet eller det å være vitne er psykiske sykdommer som angst og depresjon og/eller fysiske plager som hodepine og smerter i kroppen (Øverlien & Moen, 2016, s. 17-22). Vold i hjemmet vil kunne påvirke barnets skolegang, og statistikk viser at barn som opplever vold og overgrep har høyere skole fravær enn de som ikke lever med vold og overgrep (Redd barna, u.å.a). Barn som er offer for vold i hjemmet vil kunne ha problemer med å være på skolen, ved at de blant annet ikke har «kontroll» på hva som skjer hjemme.

2.2 Bowlby tilknytningsteori

Bowlby og Ainsworth beskriver tilknytning som et bånd eller en relasjon som er vedvarende, mellom to eller fler personer (Holt & Hafstad, 2021, s. 282). Alle barn har ett medfødt behov for tilknytning fra sine nære omsorgsgivere, som skal gi barnet beskyttelse og mulighet for å tørre å utforske omverden (Brandtzæg, Torsteinson & Øiestad, 2015). Bowlbys tilknytningsteori forklarer hvordan omsorgsgivers tilknytning til barnet er med på å forme barnets dannelse av den mentale strukturen, dens personlighetsdannelse og sitt senere samspill med omverden (Hart & Schwartz, 2009, s. 72-75).

2.2.1 Den indre arbeidsmodellen

Fra barnets første tid på jorden er det helt fundamentalt at barnet får dekt sitt behov for å oppleve tilknytning fra omsorgsgiver (Holt & Hafstad, 2021, s. 282-283). I løp av barnets første leveår utvikles det flere modeller som er med på å skape en forståelse av hvordan omverden fungerer, dette formes gjennom samspillet mellom tilknytningspersonen og barnet (Hart &

Schwartz, 2009, s. 72-75). Bowlby kaller disse modellene for indre arbeidsmodell. Barnets opplevelse av tilknytingsmønsteret vil forme måten barnet ser på seg selv, sine omsorgsgivere, andre mennesker rundt og sine muligheter i omverden (Hart & Schwartz, 2009, s. 81). Bidrag fra barnet selv og innputt fra verden rundt, er med på å forme barnets indre arbeidsmodell (Hart & Schwartz, 2009, s. 73).

2.2.2 Utrygg tilknytning – negativ indre arbeidsmodell

Vold og overgrep vil kunne ha en negativ effekt på den psykologiske utviklingen hos barnet, noe som senere vil kunne føre til at barnet har vanskeligheter for å skape bånd og tillit til mennesker rundt seg selv (Skjørten, Hauge, Langeballe, Schultz & Øverlien, 2021, s. 93-107). For barn som opplever vold og overgrep vil det være vanskelig å utvikle en god tilknytning, noe som dermed vil kunne føre til at barnet utvikler en negativ indre arbeidsmodell (Hart & Schwartz, 2009, s. 72-75). Denne utrygge tilknytningen vil kunne gi barnet senvirkninger, som vil forme deres syn på verden og deres tillit til at mennesker rundt barnet vil det vel. Den omsorgen barnet får vil forme barnets syn på seg selv, ved at det ikke er verdt noe kjærighet eller omsorg (Holt & Hafstad, 2021, s. 284). Vold og overgrep i hjemmet kan skape frykt og redsel, og dette er noe som vil kunne påvirke barnets dekning av omsorg og trygghet fra omsorgsgivere. Volden vil kunne medføre at barnet ikke har noen forventninger om å oppleve omsorg, og dermed ikke har noe tillit til at mennesker rundt vil hjelpe dem eller vil dem godt (Braarud & Raundalen, 2011, s. 48-49). Omsorgsgiver gir barnet både en form for omsorg og tilknytning, samtidig som omsorgsgiveren gir barnet en utrygghet gjennom volden og/eller overgrepene. Dette vil kunne oppleves skremmende og forvirrende, i forhold til at omsorgsgiver har to helt ulike roller (Holt & Hafstad, 2021, s. 283). Barn har ofte en sterk lojalitet ovenfor sine foreldre, og vil nesten uansett hvilken omsorg de mottar, beskytte dem og gi dem kjærighet (Kyllingmark & Lillevik, 2013).

2.2.3 Den negative arbeidsmodellens påvirkning på avdekking av vold og overgrep

At barn har en svekket tilknytning, og mangel på forventninger til at voksenpersoner vil de godt, kan gjøre det vanskelig i forhold til skolens arbeid med å avdekke vold og overgrep. Barn som lever med vold og overgrep, i hjemmet kan være sårbare og utrygge, noe som vil kunne påvirke nærheten på relasjonen mellom ansatte i skolen og barnet (Kyllingmark &

Lillevik, 2013). Barnet kan ha et negativt syn på seg selv, hva det er verdt og hva det får til (Hart & Schwartz, 2009, s. 72-75). I tillegg ønsker de fleste barn å beskytte sine egne foreldre, og mange opplever å kunne gå med en frykt for hva som vil skje hvis hemmeligheten kommer frem (Redd barna, u.å. a). Dermed vil det kunne være utfordrende for ansatte i skolen å oppdage barn som lever med vold og overgrep.

2.3 Ansatte i skolens plikter

Alle ansatte i skolen har opplysningsplikt, hvor bekymringen umiddelbart skal meldes til barnevernet (Nordhaug, 2018). Opplysningsplikten gjelder kun i alvorlige tilfeller, hvor den overgår taushetsplikten (Bufdir, u.å.). Slike alvorlige tilfeller er hvis det er grunn til å tro at barnet blir utsatt for alvorlig omsorgssvikt, mishandlet fysisk og/eller psykisk, eller ikke får dekt sine grunnleggende behov m.m. Dette er blant annet lovfestet i Lov om grunnskolen og den vidaregående opplæringa (opplæringsloven) av 17. juli 1998 nr. 61 jf. §15-3 *opplysningsplikt til barnevernet*, som er den loven skolen skal følge. I første avsnitt i §15-3 står det at ansatte i skolen skal være *merksame* på forhold som kan føre til tiltak i barnevernstjenesten. At barnet skal være fritt for utsettelse av vold og overgrep er også lovfestet i flere lover, som grunnloven og barnekonvensjonen, noe jeg har valgt å avgrense og dermed ikke kommer noe mer inn på.

2.3.1 Det praktiske arbeidet

Som tidligere nevnt er det hjemlet i opplæringsloven at skolen skal være merksomme, det setter krav til at skolen skal være opptatt av å se etter symptomer og følge med på hvordan barnet har det. Ifølge Dybsland (2019) går skolens oppgave ut på å oppdage de signalene barnet sender, og legge til rette for at barnet skal ha mulighet til å fortelle. Videre må det vurderes om det skal meldes til barnevernet (s. 28). Det er ikke skolens oppgave å finne ut om det stemmer eller ikke, de skal kunne finne ut om det skal meldes eller ikke (Bufdir, u.å.). Samtidig er det viktig at skolen legger til rette for undervisning om vold og overgrep, som styrker elevens kunnskap innenfor område (Redd barna, u.å.c). Undervisningen skal ifølge Redd barna (u.å.c) gi barn kunnskap om hva voksne har lov til og ikke, og gi barnet mer kunnskap om sin egen kropp og at det er barnet selv som er eier av sin egen kropp. Lærere og andre ansatte i skolen har en gylden mulighet til å bygge trygge relasjoner med barnet over

tid, noe som vil kunne øke muligheten for at barn som lever med vold eller overgrep blir oppdaget (Langballe & Schultz, 2016, s. 117).

En av skolens oppgaver er blant annet å avdekke, og melde videre bekymring for barn som lever med vold og overgrep i hjemmet (Bufdir, u.å.). Å avdekke noe handler om å gjøre ukjent informasjon kjent (Albaek, Kinn & Milde, 2017). Sorensen og Snow (1991) deler avdekking inn i to hovedtyper *accidental disclosure*, som betyr tilfeldig avdekking og *purposeful disclosure* som vil si at barnet forteller selv (Siert i Sjøftestad, 2008, s. 32). For å få til den tilfeldige avdekkingen er det helt avgjørende at voksenpersoner rundt barnet tør å se etter og er åpen for at alle barn kan være utsatt for vold og overgrep (Støftestad, 2008, s. 26-32). Ifølge Sanner (2020) er det ofte nøye planlagt for barnet hvem de velger å fortelle til, om situasjonen hjemme (s. 153-155). Dermed vil avdekkingen som ikke er tilfeldig innebære at ansatte tar barnets spontane fortelling på alvor, og tør å gå inn i samtalen med barnet eller starte en samtale om bekymringen. Når barnet først forteller vil det kunne oppleves som en stor avvisning hvis de ikke blir tatt på alvor, eller blir oversett (Sanner, 2020, s. 153-155). Noe som kan føre til at barnet ikke velger å fortelle igjen, som vil kunne medføre at barnet ikke blir oppdaget og som vil kunne styrke barnets tanke om at voksne ikke vil det vel.

2.4 «Barnets beste»

"Barnets beste" er ett viktig prinsipp, som er lovfestet i flere lover, blant annet i Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettighetsloven(mrl)) av 21. mai 1999 nr. 30 – vedlegg 8 FN's konvensjon (barnekonvensjonen (BK)) art. 3 nr. 1. Lovhjemlende går ut på at «barnets beste» skal være et grunnleggende hensyn i alle beslutninger som blir tatt vedrørende barnet. Samtidig er det ulike meninger om hva «barnets beste» inneholder og hvordan det skal utøves i praksis. Dermed vil det bli ulike forståelser av hvordan en skal forstå barnets beste, noe som vil kunne føre til ulikt arbeid. I arbeidet med å avdekke vold og overgrep blir det anvendt faglig skjønn, grunnet at det er umulig å sette en standard prosedyre, ettersom det vil være individuelle forskjeller på hva som er best for barn til barn (Caspersen & Paulsen, 2019, s. 185-186). I skole konteksten vil dette føre til at ansatte i skolen har ulik subjektiv oppfatning av hva som er best for barnet, noe som vil påvirke hva slags hjelp barnet får. Brottveit (2013) mener at barnets beste ikke alene kan fattes uten at *barnets eget perspektiv* og *barneperspektiv* er tatt med som grunnlag. Barnets eget perspektiv

er barnets egen subjektive opplevelse, mening og tolkning av sitt eget liv. Barneperspektiv skal gi en nær forståelse av barnets ståsted ut ifra fagpersoners vurdering med kunnskap om barn som grunnlag, som vil føre til at den inneholder en objektivisering fra voksne (Brottveit, 2013).

3.0 METODE

3.1 Valg av metode

Ifølge Dalland (2021) forteller metoden oss noe om fremgangsmåten for hvordan en skal gå frem for å finne den ønskede kunnskapen og hvordan denne kan etterprøves (s. 56-57). Hvilken problemstilling man velger vil ha en påvirkning på hva slags metode som er best egnet. Det finnes en rekke andre momenter som kan være med å avgjøre hva slags metode som velges å bruke, som tid, etiske vurderinger i forhold til gruppen mennesker en eventuelt skal undersøke (Dalland, 2021, s. 193). Det finnes flere ulike metoder, hvor ofte flere kan belyse problemstillingen. Det er vanlig å dele inn de ulike metodene i kvalitativ, kvantitativ og litteraturstudie. Kvantitativ metode gir data i form av målbare enheter, hvor en får resultater i form av tall og kan dermed gjøre utregninger og finne ut statistikk for det man undersøker (Dalland, 2021, s. 54). Den kvalitative metoden har som hensikt å fange opp meninger og opplevelser, som ikke finnes i statistikken (Dalland, 2021, s. 54). I en litteraturstudie går man i dybden og analyserer eksisterende forskning.

3.2 Litteraturstudie som metode

I min bacheloroppgave har jeg valgt å bruke litteraturstudie som forskningsmetode for å besvare min problemstilling. Litteraturstudie går ut på å undersøke eksisterende data materialet ved å finne litteraturen gjennom en grundig og systematisert søkeprosess (Aveyard, 2019, s. 2). Videre skal materialet analyseres, hvor det også gjøres en kildekritisk vurdering noe som kan resultere i innholdsrike resultater (Aveyard, 2019, s. 2). Både kvalitativ og kvantitativ metode kunne også blitt brukt i denne oppgaven, og ville kunne resultert i at forskningen ville kunne gitt andre resultater. Grunnen til at jeg valgte litteraturstudie som metode er fordi jeg mener den vil være den beste metoden til å kunne gi ett innblikk i temaet, hvor litteraturvalgene gir mulighet til å benytte både kvalitative og kvantitativ forskning. Noe som vil kunne gi en oversikt over aktuell statistikk og en innsikt i opplevelsen til informantene i intervjuene.

3.3 Datainnsamling

Søkene ble gjennomført i perioden 7. februar til 15. mars i databasen «Oria». Det ble innledningsvis søkt etter både engelske og norske fagfelleverderte artikler. I starten av

søkeperioden ble det utført omfattende søk, som førte til svært mange treff. Videre i søkeprosessen startet jeg å søke mer avgrensede og konkrete søk både i Oria og google Scholar. Etter en del søking på norsk fant jeg lite relevant forskning for min oppgave, og startet dermed med mer systematiske søk på engelske søkeord, som ga mer relevant og aktuell litteratur. Resultatene fra denne studien ble innhentet gjennom to separate søk. I det første søket benyttet jeg ulike kombinasjoner og synonymer av søkeorden «child sexual abuse» «maltreatment» «domestic violence» «school». I det andre søket ble ordene «school professionals» «domestic violence» «mission» «responsibilities». Se vedlegg 1 for søkeordene som ble brukt. Jeg benyttet funksjonen «avansert søk» under begge søkene. Det første søket resulterte i 97 treff, mens det andre søket resulterte i over 5000 treff.

3.3.1 Inklusjons- og eksklusjonskriterier

Ved store resultatmengder på søkene, er det viktig å sette noen utvalgs-kriterier gjennom inklusjons- og eksklusjonskriterier, som vil gjøre det lettere å finne de resultatene som er relevante for oppgaven. Inklusjonskriterier innebærer at det settes noen krav for hva alle resultatene skal inneholde, på den måten får enn utelukket en rekke resultater (Aveyard, 2019, s. 77). Ett eksempel på inklusjonskriterier, som jeg har valgt å bruke i oppgaven er utgivelsesår, og funksjonen «fra fagfelle-vurderte tidsskrifter». For å ekskludere resultater som ikke oppfyller søkerens krav, kan det brukes eksklusjons kriterier. I min søkningsprosess og utvalg av artikler valgte jeg å ekskludere alle resultater, hvor det var forsket på skolesystemet utenfor Europa. Dette er grunnet at jeg ønsket å holde resultatene mest mulig sammenliknbart med det norske skolesystemet. For å kunne få en bred forståelse av temaet valgte jeg både kvalitative og kvantitative tilnærminger, for å få oversikt over aktuell statistikk og en innsikt i opplevelsen til informantene i intervjuene.

Jeg benyttet meg av funksjonen «avansert søk». Hvor jeg la inn alle begrepene jeg ville søkene mine skulle inneholde, og i tillegg til en rekke synonymer til dem, for å få resultater med relevante artikler. Ved å avgrense utgivelsesåret fra 2017-2022, fikk jeg opp mer tids aktuelle forskning. I det andre søket valgte jeg å øke utgivelsesåret til de 10 siste årene, ettersom jeg fant en artikkel som var veldig aktuell for min problemstilling. Jeg valgte å ha skolen som kontekst som ett inklusjonskriterie på alle tre artiklene, for å få så relevante tidsskrifter som mulig for å besvare min problemstilling. For min egen del i utvalget av artikler, valgte jeg at

alle artiklene skulle ha en resultat del, for å gjøre det lettere å få de gode og tydelige resultatene.

Ved det første søket tok jeg en rask gjennomgang over alle overskriften, hvor jeg noterte ned de overskriftene som kunne se aktuelle ut, og endte opp med 5 overskrifter. Ved en gjennomgang av alle resultatene medførte det at jeg kunne utelukke en rekke artikler, slik jeg bare sto igjen med resultater som kunne være aktuelle for mitt tema. Videre leste jeg gjennom sammendraget på dem, før jeg fant ut at bare to av dem ville være relevant for min problemstilling. De to utvalgte artiklene er følgende:

1. *School and Child Protection Services Professionals`Views on the school`s Mission and Responsibilities for Children Living with Domestic Violence – tensions and Gaps* (Münger & Markström, 2019)
2. *Moral challenges When Suspecting Abuse and Neglect in School Children: A Mixed Method Study* (Forsner, Elvhage, Ewalds-Kvist & Lützén, 2020)

Grunnen til at jeg valgte å bruke den første artikkelen er fordi den kommer inn på mye av den tematikken som denne oppgaven handler om, ved å ta utgangspunkt i fordelingen av skolens oppgave og ansvar for å oppdage barn som lever med vold og overgrep. Den andre artikkelen valgte jeg fordi den gir ett innblikk i hva som kan være etiske vanskelige for hjelperen, ved å oppdage vold og overgrep.

Det siste søket resulterte i svært mange treff, men ved ett raskt overblikk over overskriftene så jeg tidlig en artikkel som så relevant ut. Dermed gikk jeg inn og leste sammendraget, og syntes den kunne være en god ressurs for å besvare min problemstilling. Dermed valgte jeg å bruke den, til tross for at jeg ikke hadde gått gjennom de andre resultatene, men ved opplevelse av at de tre artiklene utfylte hverandre. Den siste artikkelen valgte jeg fordi den belyser læreres kunnskap og opplevelse av vold og overgrep. Da tredje artikkelen er følgende:

3. *How do public child healthcare professionals and primary school teachers identify and handle child abuse cases? A qualitative study* (Schols, Ruiters & Öry, 2013)

3.4 Analyse ved hjelp av en oversikt tabell

En oversiktstabell gir en god oversikt for både leser og skriver over artiklene, som videre skal analyseres i oppgaven (Aveyard, 2019, s. 137). Grunnen til at jeg valgte å bruke en oversiktstabell, er fordi jeg syntes den gir ett godt og oversiktlig bilde på artiklene, og den gjør det lettere å skille artiklene fra hverandre, og samtidig se likhetene. Alle de relevante resultatene som er tatt ut ifra artiklene er tatt fra deres resultat kapittelet, og vil i denne tabellen bli satt i samlede store begreper, som er plassert i «sentrale temaer» kolonnen.

For å kunne starte å fylle inn i tabellen (tabell 1) gjennomførte jeg en tematisk analyse, for å finne de sentrale temaene i hver av artiklene. Å gjennomføre en tematisk analyse handler om å identifisere de resultatene som er sentrale (Braun & Clarke, 2008). Dette gjorde jeg ved å starte med å lese gjennom de ulike artiklene sin resultat del, samtidig som jeg merket i teksten og skrev ned notater på hva jeg syntes var viktige resultater for min problemstilling. Dette gjorde jeg nøye tre ganger, og gjorde som regel noen nye notater for hver gang. Grunnen til at jeg valgte å gjøre det på denne måten er fordi jeg får best oversikt ved å notere for hånd, og for at jeg skulle få en god forståelse på resultatene på hver av artiklene. Når jeg hadde analysert alle artiklene individuelt startet jeg å analysere de opp mot hverandre og sette de i sammenheng. Ved å gjøre det på denne måten ga det meg ett mer helhetlig bilde på temaet i problemstillingen. Den sentrale informasjonen jeg har funnet gjennom den tematiske analysen, er satt inn i tabellen, for å gi en god oversikt over de ulike artiklene. De sentrale temaene er skrevet i store samlede begreper, som rommer mye, noe jeg vil beskrive mer detaljert i 4.0 Presentasjon av funn.

Tabell 1:

Navn og år	Tittel	Formål	Metode	Respondenter*	Sentrale temaer
Münger & Markström, 2019	School and child protection services professionals' views on the school's mission and responsibility for children living with domestic violence – tensions and gaps	Å finne ut mer om ansvarsfordelingen i oppdagelse av vold i hjemmet, og finne ut om det kan være noen hindringer rundt hvordan den er lagt opp og fungerer i praksis.	Kvalitativ metode: Fokusgruppeintervju, bestående av 5 profesjons grupper i Sverige, fordelt i 10 fokusgrupper	12 lærere 9 skolerådgivere 5 skole psykologer 5	Ansvarsfordeling, ansvarsfraskrivelse, kunnskapsmangel, symptom fokus
Forsner, Elvhage, Ewalds-Kvist & Lützn, 2020	Moral challenges when suspecting abuse and neglect in school children: a mixed study	Få ett innblikk i det følelsesmessige vanskelige med å være den som identifiserer og melder vold og overgrep videre.	Kvalitativ og kvantitativ metode: Intervjuer Spørreskjemaer	6 svenske barneskoler (N=1) landlig område (N=2) liten by (N=3) storby 32 personer deltok	“Barnets beste”, relasjon, tvil på systemet, langsiktige konsekvenser
Schols, Rüter & Öry, 2013	How do public child healthcare	Få mer innsikt i skolens opplevelse og praksis på	Kvalitativ metode: Fokusgruppeintervju, 3 grupper fra skolen	(N=15) barneskole lærere	Frykt for å ta feil, kunnskapsmangel, ansvarsfraskrivelse,

professionals and primary school teachers identify and handle child abuse cases? A Qualitative study	håndteringen av vold og overgrep.		(N=1) Rektor	benektelse, forverre barnets situasjon
---	-----------------------------------	--	--------------	--

*Kun respondenter som er aktuelle for denne oppgaven er oppgitt i tabellen, som vil si at resultater fra helsepersonell ikke er inkludert i denne studien.

3.5 Studiens troverdighet

Ifølge Dalland (2021) er det ett viktig kriterium at den utvalgte forskningen bygger på kvalitet, og at presentasjonen av datamaterialet er til å stole på (s. 57-58). For at studiet skal være troverdig, kreves det at studiets reliabilitet og validitet er ivaretatt. Dette vil si at studiene er der pålitelig og gyldig (Grennes, 2020, s. 72-73). For å få til det, kreves det ærlighet rundt de valgene som er tatt underveis, og nøye beskrivelse rundt hvordan man har gått frem. Dette vil være avgjørende for at arbeidet blir pålitelig.

I denne oppgaven mener jeg at jeg har gjort et grundig og ærlig arbeid når jeg skulle finne de tre utvalgte artiklene. Ved bruk av de tidligere nevnte inklusjons og eksklusjonskriteriene, fant jeg frem til tre artikler som jeg synets er relevante og aktuelle til mitt tema, og som jeg opplever som interessante. Under utvalget hadde jeg fokus på å være kildekritisk til de resultatene jeg fikk opp, gjennom å se på relevans til min problemstilling, og at de hadde troverdige resultater. Samtidig er bacheloroppgaven begrenset på antall ord og tid, noe som vil ha en påvirkning på søkeprosessen, ved at jeg ikke har mulighet til å sette meg inn i all forskning som er innenfor dette området. Dermed vil det kunne være andre artikler enn de jeg har valgt, som kunne vært relevante og som ville kunne gitt andre resultater. Samtidig mener jeg at jeg har gjort ett en så nøye søkeprosess som forholdene tillater, og at de resultatene jeg har kommet frem til vil belyse og svare på min problemstilling.

Under analysen og oppgaveskrivingen har jeg prøvd å hvert objektiv og verdinøytral. Slik at ikke min egen subjektive mening skal påvirke resultatene jeg kommer frem til, samtidig er det nesten umulig å garantere og ikke la det subjektive påvirke noe (Dalland, 2021, s. 61).

Ingen av de utvalgte artiklene har norsk kontekst, noe som ikke vil gi fullstendige nøyaktige resultater, samtidig er den svenske skole sammenliknbar med den norske skolen. Dermed vil resultatene være noe gjeldende også for den norske skole, ettersom sånn jeg har tolket det svenske systemet, at det ikke er store forskjeller i hvordan dette arbeidet foregår. Alle artiklene er skrevet på engelsk, noe som gjør at det er vanskelig å gjøre gode direkte oversettelser. Det må dermed tas med i betraktning at oversettelsene ikke nødvendigvis blir helt nøyaktige oversatt og at dermed kan skje noen små misoppfattelser. Samtidig har jeg brukt god tid på å sette meg inn i artiklene og oversette de så godt som mulig, så jeg mener at ikke dette vil bli ett stort problem.

Artikkel 3 er noe utdatert, ettersom den er fra 2013. Dermed vil ikke resultatene være helt tids presise ettersom de kan være utdatert, noe som dermed er viktig å ta med i betraktning når denne artikkelen skal brukes for å konkludere. Samtidig mener jeg denne artikkelen er relevant for min oppgave med tanke på at dette fortsatt er ett vanskelig arbeid, hvor forskning fortsatt sier at få pårørende av overgrep og vold får hjelp (Hafstad & Augusti, 2019, s. 16). På den måten mener jeg at denne artikkelen er med på å styrke oppgaven min. Jeg tar ikke noe utgangspunkt i den statistikken de kommer med i artikkelen, ved at den ikke lenger vil være så nøyaktig på grunn av alderen og med tanke på at det er et studie fra Nederland.

Den utvalgte faglige kunnskapen som er tatt med, er blitt valgt fordi jeg mener den styrker og gir en bredere forståelse sammen med artiklene for å besvare problemstillingen min. Bowlbys tilknytnings teori er en kjent teori, som blir mye brukt. I oppgavens sammenheng syntes jeg den er relevant ettersom den gir ett bilde på barnets behov for tilknytning og konsekvensene av mangel på tilstedeværelse. Dette vil gi mer innsyn i hvorfor dette arbeidet er utfordrende og kompleks, og gir dermed en slags forståelse på hvorfor barn ofte ikke forteller noen.

4.0 PRESENTASJON AV FUNN

I oversiktstabellen er det oppgitt en rekke funn gitt i begreper, som jeg i denne delen vil gå mer inn i hva som ligger i dem. Grunnet oppgavens størrelse er det ikke mulig å analysere alle funnene i artiklene. Dermed har jeg gjennom en tematisk analyse valgt ut de funnene som går igjen i flere av artiklene, og som er mest relevante for min problemstilling. Funnene i de ulike artiklene vil bli satt i sammenheng med hverandre, for å gi en helhetlig forståelse.

4.1 Kunnskapsmangel

Temaet kunnskapsmangel tar for seg usikkerhet rundt avdekking og identifisering av vold og overgrep og uklarhet i ansvarsfordelingen, dette går igjen i artikkel 1 og artikkel 3 (Münger & Markström, 2019; Schols et al., 2013). I artikkel 1 og 3 gir informantene gjentatte ganger uttrykk for at de opplever å ha en kunnskapsmangel rundt arbeidet med å indentifisere, avdekke og ansvaret rundt arbeidet med pårørende barn av omsorgssvikt. Resultatene i Münger og Markström (2019) sin artikkel sier flere av informantene at det er uklarhet rundt ansvarsfordelingen, og at det er ett gap mellom teorien her og det som skjer i praksis. Informantene i Schols et al. (2013) sin artikkel viser resultatene at det er mangel på kunnskap rundt symptombildet, og hvordan prosedyren rundt håndteringen foregår. Det er også en uklarhet rundt ansvaret til skolen for barnet etter rapporten er skrevet, hvor i artikkel 1 det gis uttrykk for at det kan skje en ansvarsfraskrivelse fra læreren i denne delen av prosessen (Münger & Markström, 2019; Schols et al., 2013). Noe de er tydelig på i artikkel 3 hvor de gir uttrykk for at ytelsen av omsorg ikke skal stoppe etter rapporteringen, men at det er ønske om å tilegne seg mer kunnskap rundt hvordan dette skal gjøres og hvordan kommunisere med barnet på en god måte (Schols et al., 2013).

4.2. Ansvarsfraskrivelse

Informantene i artikkel 1 og 3 legger ikke skjul på at det skjer en del ansvarsfraskrivelse av flere grunner, i arbeidet om å avdekke vold og overgrep (Münger & Markström, 2019; Schols et al., 2013). Noe grunnet uenighet rundt ansvarsfordelingen. I artikkel 3 er det uenigheter rundt lærerne som deltar i undersøkelsen over hvor mye ansvar de har for å reagere på symptomene og rapportere videre (Schols et al., 2013). Noe vi ser i artikkel 1 også, ved kommentarer som «not a part of our mission» og «is not included in the profession» (Münger & Markström, 2019, s. 389). Samtidig erkjenner flere av informantene i artikkel 1 at de har ett

ansvar for barna «sine» som en voksen person, ved å være der for dem, og stå opp for dem (Münger & Markström, 2019).

4.2.1. Barnets privatliv/ utenfor skolens område

I både artikkel 1 og 3 viser resultatene på undersøkelsene at det er en utfordring at «problemet» foregår i barnets hjem, noe som setter ett hinder på hvor lett det er for skolen å gripe inn (Münger & Markström, 2019; Schols et al., 2013). I artikkel 1 opplyser flere av informantene at skolen ikke har autoritet eller ansvar for å gripe inn i barnets privatliv (Münger & Markström, 2019). I artikkel 1 sier de at det er ett stort symptomfokus, og at det blir sett lite på hva som er det bakenforliggende. Det går frem fra resultatene i studiene til Münger og Markström (2019) hvor informanter sier at de ønsker problemet skal ligge hos eleven, og ikke i hjemmet, fordi det da er vanskeligere å hjelpe barnet. I artikkel 3 erkjenner noen av informantene at de ikke alltid ønsker å fullt erkjenne alvoret i barnets situasjon, med tanke på det eventuelle risiko omfanget det kan resultere i ved å gripe inn i en families privatliv (Schols et al., 2013). Frykten for å gå inn i privatlivet til familier kan ifølge artikkel 3 medføre at det skjer benektelse, unnskyldning av foreldrene, og underdrivelse av alvoret i barnets situasjon (Schols et al., 2013). Samtidig erkjenner flere av lærerne i artikkel 1 at det ligger ett ansvar hos skolen for å avdekke barn som er pårørende av vold og overgrep, ettersom skolen har en gylden mulighet ved at barnet kan ha nære relasjoner der og at skolen har ett psykososialt ansvar (Münger & Markström, 2019).

4.3 Langsiktige konsekvenser

4.3.1 Relasjon

I artikkel 1 og 2 er det mye fokus på hvilken påvirkning en bekymringsmelding kan ha på lærers relasjon til barnet og foreldrene (Münger & Markström, 2019; Forsner et al., 2020). Relasjonen til foreldrene er ifølge informanter i artikkel 2 viktig for å kunne hjelpe barnet, og en rapportering kan svekke tilliten til læreren (Forsner et al., 2020). I artikkel 1 viser resultatene også at å melde vil kunne ødelegge barnets relasjon til lærer, noe de mener vil gjøre det vanskelig videre i skolegangen ettersom relasjonen er barnets sikkerhet (Münger & Markström, 2019). I artikkel 2 hadde flere av informantene erfaring med at melding kunne resultere i at barnet ble nektet å ha kontakt med dem videre (Forsner et al., 2020).

4.3.2 Personlige konsekvenser og frykten for å ta feil

I artikkel 2 deler informantene erfaringer med å ha mottatt trusler og hat fra foreldrene i ettertid av en bekymringsmelding, vedvarende over flere år (Forsner et al., 2020). I artikkel 3 gis det uttrykk for den store skyldfølelsen en får hvis meldingen skulle resultert i at barnet blir tatt ut av hjemmet (Schols et al., 2013). I både artikkel 2 og 3 gir informantene uttrykk for at det er en stor frykt for å skulle ta feil (Forsner et al., 2020; Schols et al., 2013). Hvor det i artikkel 3 sies at barn er fantasifulle og kan av og til dikte opp, noe som gjør det vanskelig å vite hva som er sant eller ikke (Schols et al., 2013). Informantene i artikkel 2 sier at det er ett dilemma om man skal melde eller ikke, med tanke på at situasjonen til barnet kan forverre seg, om det ikke stemmer det som blir rapportert (Forsner et al., 2020).

4.4. Subjektivt skjønn

I alle artiklene gis det på ulik måte uttrykk for at subjektive følelser og meninger, vil ha en påvirkning på valgene som blir tatt rundt melde eller ikke melde. Hvor det i artikkel 1 sies at flere av lærerne som oftest handler ut ifra magefølelsen, og ikke nødvendigvis ut ifra kunnskapsgrunnlaget (Münger & Markström, 2019). Resultater i artikkel 3 tyder også på dette, ved at informanter sier at følelser, subjektive meninger og tvetydighet er med på å forme avgjørelsen om det er best å melde eller ikke (Schols et al., 2013). Utdrag fra artikkel 2 "Their awareness of the conflict between the obligation to act and the moral awareness of possibility of doing harm..". Dette beskriver den etiske vurderingen ansatte i skolen kan oppleve når det skal bestemmes om det skal meldes videre eller ikke (Fosner et al., 2020, s. 604).

4.5 Samarbeid og tvil på systemet

I alle tre artiklene er det stilt spørsmål angående samarbeid og ansvarsfordeling. I artikkel 1 viser resultatene at det er tendenser til at de ansatte legger ansvaret for problemet over på andre kollegaer eller andre systemer (Münger & Markström, 2019). Det gis både i artikkel 2 og 3 stort uttrykk for skepsis til hjelpesystemets fungering (Fosner et al., 2020; Schols et al., 2013). Hvor flere av informantene i artikkel 3 har erfaringer med å ikke bli tatt seriøst når de tar kontakt med hjelpeapparatet (Schols et al., 2013). Resultatene i begge artiklene sier at

informantene har erfaringer med at rapporteringen har resultert i å forverre barnets situasjon. Noe som har påvirkning på valget om det skal meldes eller ikke, en av informantene sier i artikkel 2 «Yes, you think twice before you report» (Fosner et al., 2020, s. 604). I artikkel 1 gis det uttrykk for at skoleansette rettferdiggjør at de ikke rapporterer, ved å skylde på at hjelpesystemet ikke hjelper barnet uansett (Münger & Markström, 2019). Denne tvilen på systemet kunne ifølge informanter i artikkel 2 resultere at lærerne tok ansvaret i egne hender, ved å ta mer ansvar for barnet i skolen gjennom å og ikke meldte videre saken (Fosner et al., 2020). Dette ser vi et eksempel på i artikkel 2 «His mother wants him all well but she doesn't have the ability, but there we have always tried to compensate» (Fosner et al., 2020, s. 604).

5.0 DISKUSJON AV FUNN

I denne delen skal jeg diskutere rundt de utvalgte funnene som jeg ovenfor har presentert, i lys av den utvalgte teorien fra fagstoff kapittelet. Jeg har valgt å sette opp resultatene opp mot hverandre, og opp mot det utvalgte fagstoffet. I arbeidet med dette kapittelet har jeg samlet flere av resultatene fra studiene, stilt spørsmål til hvordan det praktiske arbeidet med vold og overgrep skjer, sett i forhold til det lovpålagte arbeidet og barnets behov for riktig hjelp.

5.1 Beholde relasjon eller melde?

Det kommer frem i denne oppgavens funn at relasjonen mellom ansatte i skolen, elev og foreldre er viktig i forhold til samarbeid i skolen. Likevel ser vi i flere av artiklene at resultatene viser at viktigheten av å beholde relasjonen kunne trumfe at bekymringen ble meldt videre. Dette ser vi blant annet i artikkelen til Forsner et al. (2020) der tilliten mellom de ansatte, foreldre og eleven, ble sett på så viktig at de ansatte i noen tilfeller valgte ikke å melde bekymring. Nordhaug (2018) bekrefter at lojaliteten de ansatte i skolen har til foreldrene til barnet, kan hindre at barnets situasjon blir identifisert (s. 85). Hvis ansatte i skolen opplever at eleven har en så sterk tillit og relasjon til hjelperen, vil det kunne være vanskeligere å melde, med tanke på hvor sårende og tillitsbrytende det kan oppleves for barnet. Flere av informantene i studiene hadde også erfaring med å miste kontakten helt med barnet etter å ha meldt inn bekymringen, noe som vil kunne påvirke den ansattes vurdering av om det skal meldes eller ikke. Dette ser vi i artikkel 2, hvor informantene forteller om et dilemma for om det skal meldes og relasjonen blir ødelagt, eller om det ikke skal meldes for å beholde relasjonene videre (Fosner et al., 2020)

I artikkel 1 og 2 kom det frem opplevelser av at å melde en bekymring videre påvirket både relasjonen med barnet og med foreldrene negativt (Münger & Markström, 2019; Fosner et al., 2020). Resultatene i studiene viste også at en del av informantene hadde opplevd å miste all kontakt og at barnet ikke hadde fått lov til å snakke med melderens lenger (Fosner et al., 2020). Et slik brudd i relasjonen mellom elev og lærer vil ikke bare kunne oppleves som en stor overgang, men vil også kunne hindre den ansatte i å hjelpe barnet videre (Nordhaug, 2018, s. 85-87). Dermed vil den tilliten barnet hadde til den ansatte kunne bli helt brutt, noe

som jeg har analysert ut ifra studiene at kan medføre at flere ikke melder bekymringen. Her tenker jeg problemet ligger i at den ansattes vurderinger av viktigheten av relasjonen, hindrer at bekymringen blir meldt inn og at barnet får den hjelpen det trenger. Dette vil være problematisk ettersom skolen er i en viktig posisjon til å oppdage barnets situasjon i hjemmet, og vil kunne resultere i at barnet ikke blir oppdaget (Langballe & Schultz, 2016, s. 117). Samtidig er dette ett komplekst arbeid, hvor det kan være negativt å melde bekymringen for tidlig. Ifølge Sanner (2020) kan det være veldig tillitsbrytende hvis bekymringen blir meldt så raskt at barnet ikke vet om det, eller kan ha en stemme i hvordan det skal gjøres (s. 153-154). Dette vil gjøre det utfordrende i forhold til den umiddelbare meldeplikten, og med tanke på hvor mye et 1-4. klasse barn skal måtte samarbeide og delta i vurderingen.

5.2 «Barnets beste» en skjønning vurdering

Alle har en egen subjektiv formening om hva som er best for barnet. Denne skjønning vurderingen vil spille en livsviktig rolle for om barnet får den hjelpen den trenger, eller om det må fortsette å leve i dårlige forhold i hjemmet (Søftestad, 2008, s. 26-32). Flere av informantene i studiene til Schols et al. (2013) delte at de i enkelte tilfeller hadde vurdert at det var til barnets beste å ikke melde, ettersom de hadde erfaringer fra tidligere at barnets situasjon hadde forverret seg etter melding. «The child's conditions becomes worse» (s. 7). Dermed vil den ansatte i skolens mistillit til systemet kunne hindre at barnets situasjon blir meldt videre. I artikkelen til Fosner et al. (2020) bekreftes det at «barnets beste» blir utgangspunktet i vurderingen om det er gunstig for barnet at bekymringen blir meldt, eller om dette vil gjøre mere skade for barnet.

Det ligger en stor makt i den ansattes vurdering av at det er best å ikke melde, noe som kan medfører at barnet må leve i hjemmet med de vonde forholdene, som vil kunne gi barnet varige alvorlige skader. At en ansatt i skolen skal kunne ta dette livsviktige valget uten at barnet skal ha en stemme mener jeg er urettferdig. Dette er fordi det er barnet som skal leve i disse forholdene hver dag, mens læreren er bare en kort varig del av barnets liv og har ikke så mye med barnet å gjøre når det ikke er på skolen. Det kan stilles spørsmål til om barnekonvensjonens artikkel 3 sier om «barnets beste» som skal være utgangspunkter til alle beslutninger som blir tatt angående barnet, blir oppfulgt. Dermed må det vurderes om det er til barnets beste at bekymringen skal meldes eller ikke, og i tillegg må det avgjøres om det er

til barnets beste dersom det ikke får mulighet til å si hva det tenker og mener. Det er barnet som kjenner situasjonen i hjemmet best, dermed vil den ansattes vurdering av om det skal meldes eller ikke, kunne risikere å mangle viktig informasjon.

5.3 Frykten for konsekvensene

Det er ingen tvil om at dette er ett utfordrende arbeid å avdekke vold og overgrep (Søftestad, 2008, s. 26-32). Vi ser funn fra artikkel 2 og artikkel 3 at flere av informantene forteller om trusler, og andre negative konsekvenser som medfølger av å melde (Fosner et al., 2020; Schols et al., 2013). I artiklene til Fosner et al. (2020) kommer en informant med ett eksempel på en trussel hun/han har mottatt «do you know what kind of weapons I've got here?». Å motta trusler kan være traumatisk og veldig påkjennende (Schols et al., 2013). Frykten for de eventuelle konsekvensene som kan følge med en bekymringsmelding, kan hindre ansatte i skolen med å unngå å oppdage, ettersom noen kanskje har et ønske om å ikke komme i slike situasjoner. Ved å for eksempel ikke se etter symptomer, eller ikke tro/tenke at barn kan bli utsatt for vold og overgrep, kommer man mest sannsynlig ikke til å oppdage noe. Dette sannsynliggjøres gjennom redd barnas sitat «du ser det ikke før du tror det» (Redd barna, u.å. A). Ved å ikke se, eller ønske å se, barnets situasjon, vil det beskytte den ansatte i skolen fra å eventuelt måtte melde inn bekymringen og håndtere de eventuelle konsekvensene som kommer i tiden etter (Lindberg & Schantz, 2002). I artikkel 3 innrømte noen av informantene at de ikke alltid ønsker å fult ut erkjenne alvoret i barnets situasjon (Schols et al., 2013). Dette er problematisk fordi slik unngåelse går ut over barnet, og medfører at den ansatte ikke gjør sitt lovpålagte arbeid ved å beskytte barnet. Ut ifra disse funnene kan man se at dersom frykten for de konsekvensene som kan ramme en selv som melder skal komme før barnets behov for beskyttelse, vil det kunne få alvorlige konsekvenser. Barn som opplever vold og overgrep i hjemmet ser kanskje på skolen som den tryggeste plassen de har, og gruer seg til å måtte gå hjem (Nordhaug, 2018). Voksenpersoner i skolen er avhengig av å kunne være såpass sterke at de kan stå opp for barn som lever under vonde forhold, hvis ikke er det en risiko for at ingen andre vil beskytte disse barna (Skjørten et al., 2016, s. 93-94).

5.4 Ansvarsfraskrivelse tiltros for pliktig arbeid

Det er tydelige lovgivning i opplæringsloven på hva enn skal gjøre hvis det er mistanke om at et barn er pårørende av vold og overgrep. Samtidig viste resultatene i studiene at det skjer en

ansvarsfraskrivelse hos ansatte i skolen når det kommer til å avdekke vold og overgrep av flere grunner. Gjennom resultatene i to av artiklene ser vi at det skjer en ansvarsfraskrivelse hvor flere informanter mener at det ikke er skolens oppgave å avdekke vold og overgrep, selv om det er lovpålagt arbeid (Münger & Markström, 2019; Schols et al., 2013). Det er tydelig i flere lovparagrafer, at skole ansatte er pliktige å være oppmerksom og handle ved å melde bekymring, uten hindring av taushetsplikten, ved mistanke om vold og overgrep (Søftestad, 2008, s. 26-32). Dermed vil en ansvarsfraskrivelse hos de ansatte, medføre at det lovpålagte i arbeidet ikke blir overholdt, noe som vil gå på bekostning av barnets krav på beskyttelse.

5.4.1 Utenfor skolens område

Ifølge Skjørten et al. (2016) går det frem at vernet om privatliv kan komme til hinder for å oppdage barn som lever i hjem med vold, ettersom det skjer utenfor skolens område (s. 93-94). For i artikkel 1 og artikkel artikkel 3 viser resultatene at flere av informantene argumenterte med at det som skjer utenfor skolens område, er vanskelig for skolen å gjøre noe med (Münger & Markström, 2019; Schols et al., 2013). Det går videre frem av funnene at de ansatte opplevde det som utfordrende og inngripende å gå inn i ett privat hjem, for å se på barnets forhold, og de anså det som viktig å gjøre dette ble gjort så skånsomt som mulig. For å unngå å gå inn i hjemmet, ble det dermed mye fokus på at problemet lå direkte på barnet, noe som resulterte i at det ble fokus på atferd og symptomene, og ikke nødvendigvis hva som var bakenforliggende atferden og symptomene (Münger & Markström, 2019; Schols et al., 2013). Nordhaug (2018) og Sanner (2020) sier at vold og overgrep kan kamoufleres dersom voksenpersoner har for ensidig fokus på oppførsel og diagnoser (s.86; s.153). Når barn først forteller noe om situasjonen i hjemmet er det lettere å tenke at barnet fantaserer eller lyver, enn at noen du vet hvem er gjør seksuelle overgrep mot barn (Nordhag, 2018, s. 86-87). Det vil kunne resultere i at barnet ikke får riktig hjelp og blir oversett. Ifølge Nordhaug (2018) utvikler barn som er utsatt for vold og overgrep ofte en atferd grunnet situasjonen i hjemmet, noe som kan føre til at barnet blir ansett som «umulig» og dermed vil foreldrene kunne få medfølelse for utfordringen med å ha ett slikt barn (s. 85-86). En slik ensidig oppfattelse av barnet vil for kunne føre til at barnet ikke blir spurt om hva som ligger bak atferden.

5.4.2 «Kanskje er det best å ikke blande seg»

I alle tre artiklene viser resultatene at mange av de deltakende informantene er så redd for å gjøre noe feil og forverre situasjonen, noe som fører til en stor usikkerhet i arbeidet (Münger & Markström, 2019; Fosner et al., 2020; Schols et al., 2013). Denne usikkerheten i arbeidet, viser at påvirker flere av informantene i arbeidet med å avdekke vold og overgrep. Dette kan føre til at ansatte i skolen ikke tør å ta ansvaret i egne hender, men skyver det videre. Noe resultatene i artiklene til Münger og Markström (2019) viser ved at det er tendenser på ved at de ansatte skyver ansvaret over på andre kollegaer eller andre profesjoner, noe som vil kunne medføre at bekymringen ikke blir tatt tak i av noen. Dette vil være problematisk hvis det resulterer i at ingen tar dette ansvaret. Samtidig er kollegastøtte viktig, gjennom å kunne diskutere hva som er rett å gjøre til god hjelp, og gjør at den ansatte ikke står helt alene i situasjonen (Fosner et al, 2020). Dette forutsetter da at den ansatte som oppdager barnet tar ansvaret, og tar det med videre. Hvis alle venter på at andre skal ta tak i avdekkingen, vil det risikeres at ingen gjør noe med det.

5.5 Negativ indre arbeidsmodell

Ved at voksne ikke tar tak i de ledetrådene barnet legger ut, vil barnet kunne få manglende tro på at noen både forstår dem og at noen ønsker å hjelpe dem (Dybsland, 2019, s. 30-31). Bowlbys forklaring av den indre arbeidsmodellen vil kunne hjelpe oss til å forstå barn som har opplevd vold og overgrep bedre, noe som vil kunne ha en påvirkning på avdekkingen av vold og overgrep. Ut ifra Bowlbys indre arbeidsmodell, kan vi forstå at barn som opplever vold og overgrep vil kunne ha vanskelig for å stole på andre personer, og vil ha en tvil eller lite forventninger til at voksenpersoner vil de vel (Hart & Schwartz, 2009, s. 72-75). Dette vil kunne medføre til at barnet ikke åpner seg opp til noen voksenpersoner rundt dem, ettersom de ikke har tillit til at noen vil bry seg og at det vil skje en endring. Dette kan igjen føre til at arbeidet blir mer utfordrende for de ansatte i skolen, ettersom mange barn ikke forteller og vil også kunne resultere i at færre pårørende barn blir oppdaget. Samtidig er det helt avgjørende at ikke dette fører til at ansatte i skolen gir opp å bygge relasjon med barnet, eller ser etter tegn barnet viser. Det er ikke umulig å bygge opp tillit til et barn som har mistillit til voksenpersoner, det krever bare mer tid og tålmodighet (Nordhaug, 2018).

Den negative arbeidsmodellen kan gi voksne personer rundt barnet mer forståelse av hva som gjør at barn har vanskeligheter for å stole på folk, og gir en forståelse av hvorfor barn ikke deler om situasjonen sin i hjemmet. Samtidig kan ikke Bowlbys teori bli sett alene for å forstå hvorfor barn ikke forteller, barnets lojalitet ovenfor foreldrene sine er også en viktig faktor for å forstå det komplekse arbeidet (Redd barna, u.å.a). Dette snakker flere av informantene om i Schols et al. (2013) sin artikkel, hvor de forteller om at lojaliteteten og behovet barnet har for å beskytte foreldrene sine, gjør at det er vanskelig å få informasjon fra barnet.

5.5.1 Frykten for samtalen med barnet

I flere av artiklene viste resultatene tydelig at det var en del kunnskapsmangel rundt hvordan slike bekymringsamtaler skal tas med barnet. Artikkelen til Fosner et al. (2013) gikk blant annet frem at de ansatte i skolen ikke følte seg kompetente nok til å ta slike samtaler med barnet. Dette ser vi også i artikkel 1 hvor informanter delte en usikkerhet rundt kunnskapen på hvordan ta vare på eleven, hvordan forholde seg til eleven og hvordan snakke med eleven for at de skal føre seg ivaretatt (Münger & Markström, 2019). Ifølge Nordhaug (2018) vil man kunne gå glipp av viktige opplysninger hvis man ikke lytter eller er åpen for den spontane fortellingen til barnet, noe som kan hindre at saken blir avdekket. Dybsland (2019) mener at «hvis vi ikke spør får vi ikke vite», hvor det ble beskrevet at det må stilles direkte spørsmål til barnet, selv om spørsmål som er ubehagelige å stille (s. 27-29). Må fagfolk i skolen tørre å ta slike tabu samtaler med barnet, før det meldes videre opp i systemet. Vold og overgrep er ett tabu tema å snakke om, og noe som de fleste barn ikke forteller til noen (Redd barna, u.å.d). Ifølge Dybsland (2019) er det dermed vanskelig for barnet å dele hvis det ikke får direkte spørsmål, ettersom det oppleves som vanskelig å starte å dele om noe som er skamfullt, flaut og tabu (s. 27-30). Dermed er tilretteleggingen fra de voksne helt avgjørende, noe som krever at de ansatte i skolen har kunnskap innenfor dette området.

6.0 AVSLUTNING

Vold og overgrep i hjemmet er ett hyppig fenomen med høy forekomst, hvor veldig mange barn aldri forteller om situasjonen de opplever i hjemme til noen. Det er ett komplekst arbeid, hvor det kan være vanskelig å oppdage, og samtidig ett vanskelig arbeid når det først er oppdaget. I de utvalgte artiklene kom det frem ulike tendenser som kan hindre avdekkingen av vold og overgrep i skolen. Noen av de mest nevnte var mangel på tro på systemet, noe som påvirket hver enkelt ansatt i skolens syn og handling på å melde bekymringen videre. Flere av informantene følte på kunnskapsmangel innenfor arbeidet med avdekking, usikkerhet rundt ansvarsfordelingen og hvordan arbeidet med avdekking av vold og overgrep skal håndteres i praksis. Det ble brukt mye skjønn av hva de selv mente hva som var det beste for barnet, uten at barnet fikk fortelle om sin virkelighet og medvirke i beslutninger som ble tatt. Det finnes ett rettssystem som kan hjelpe melder mot å motta trusler, barnet har ikke dette systemet hvis ingen melder inn bekymringen for barnet. Ut ifra denne oppgavens funn tenker jeg det er nødvendig med mer kunnskap om vold og overgrep inn i skolen. Hvor de ansatte får et større kunnskapsgrunnlag og samtidig får trent på hvordan avdekking av vold og overgrep skal skje i praksis. Dette er grunnet at ansatte i skolen skal føle seg mer trygge i arbeidet, noe som vil kunne føre til at flere barn som lever med vold og overgrep blir oppdaget.

Underveis i bachelor skrivingen har jeg lært mye om temaet, og om skolens syn på avdekking av vold og overgrep. Jeg oppdaget tidlig at det ikke var så mye forskning innenfor dette området. Det kom tydelig frem at det er mange tendenser som kan hindre de ansatte i skolen i arbeidet med vold og overgrep, noe jeg mener det trengs mer forskning på. Med tanke på det store gapet mellom kunnskapen de ansatte satt inne med og det som skjer i praksis, mener jeg det er viktig å få så mye kunnskap som mulig inn i skolen, for å sikre at barn blir oppdaget og får den hjelpen de trenger. Hvis jeg skulle skrevet oppgaven på nytt hadde jeg syntes det hadde vært spennende og gjennomført intervjuer med ulike informanter med ulik utdanningsbakgrunn, for å se om det var en stor forskjell ut ifra utdannings bakgrunnen.

6.0 LITTERATURLISTE

Albaek, A., U., Kinn, L., G. & Milde, A., M. (2017). *Walking children through a minefield: How professionals experience exploring adverse childhood experiences*. 233-241

<https://doi.org/10.1177%2F1049732317734828> ***8 sider**

Aveyard, H. (2019). *Doing a literature review in health and social care: a practical guide (fourth edition)*. Open university press.

Braarud, H., C. & Raundal, M. (2011) Familie vold og barns utvikling: kunnskap fra forskning og praksis. I Heltne, U. & Steinsvåg, P., Ø. (Red.). *Barn som lever med vold i familien: grunnlag for beskyttelse og hjelp* (s.41-50). Universitetsforlaget. ***9 sider**

Brandtzæg, I., Torsteinson, S. & Øiestad, G. (2015). *Hva er tilknytning?*

<https://www.psykologforeningen.no/foreningen/aktuelt/aktuelt/hva-er-tilknytning>

*6 sider

Brottveit, G. (2013). *Barnets beste- en fortolkende tilnærming til begrepets betydning i en barnevernfaglig kontekst*. Fonten forskning 1/2013.

<https://fonteneforskning.no/forskningsartikler/barnets-beste-6.19.264319.584f9fc19d>

*12 sider

Braun, V. & Clarke, V. (2008). *Using thematic analysis in psychology: qualitative research in psychology*. 3:2, 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa> ***10 sider**

Bufdir. (u.å.). *Før skolen sender inn bekymringsmelding*. Hentet 1. mai 2022 fra

[https://www.bufdir.no/Barnevern/Skoleveileder/Bekymringsmelding/For skolen/Bekymret for et barn for du sender bekymringsmelding/Bekymret for elev pa skolen/](https://www.bufdir.no/Barnevern/Skoleveileder/Bekymringsmelding/For%20skolen/Bekymret%20for%20et%20barn%20for%20du%20sender%20bekymringsmelding/Bekymret%20for%20elev%20pa%20skolen/) ***2 sider**

- Caspersen, J. & Paulsen, V. (2019). Barnevernspedagogen som profesjonell skjønnstøver. I Studsrød, I., Paulsen, V., Kvaran, I. & Mevik, K. (Red.). *Barnevernspedagog en grunnbok*. (s. 183-191). Universitetsforlaget.
- Dalland, O. (2021). *Metode og oppgaveskriving* (7.utg.). Gyldendal Norsk Forlag AS. ***272 sider**
- Dybsland, R. (2019). Samtaler med barn når vi er bekymret. I Lillevik, O., G., Salamonsen, J., S. & Nordhaug, I. (Red.). *Vold i nære relasjoner: diskurser og fenomenforståelse*. (s. 27-39). Gyldendal. ***12 sider**
- Forsner, M., Elvhafe, G., Ewalds-Kvist, B., M. & Lützn, K. (2020). *Moral Challenges when suspecting abuse and neglect in school children: A mixed method study*. Child Adolesc Soc Work J 38, 599–610 (2021).
<https://doi-org.ezproxy.uis.no/10.1007/s10560-020-00680-6> ***11 sider**
- Grennes, T. (2020). *Slik løser du metodeproblemer i bachelor- og masteroppgaven*. Cappelen damm akademisk. ***80 sider**
- Hafstad, G. S. & Augusti, E. M. (Red.). (2019). *Ungdoms erfaringer med vold og overgrep i oppveksten*. (Rapport nr. 4 2019). Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. https://www.nkvts.no/content/uploads/2019/10/Rapport_4_19_UEVO.pdf ***20 sider**
- Hart, S. & Schwartz, R. (2009). *Fra interaksjon til relasjon: tilknytning hos Winnicott, Bowlby, Stern, Schore & Fonagy*. Gyldendal akademisk. ***34 sider**.
- Holt, T. & Hafstad (2021). Barn og traumer: et utviklingspsykologisk perspektiv. I Øverlien, C., Hauge, M-I & Schultz, J-H (Red.). *Barn, vold og traumer: møter med unge i utsatte livssituasjoner* (s.281-295). Universitetsforlaget. ***14 sider**.
- Kyllingmark, S., S. & Lillevik, O., G. (2013). *Når barn er vitne til vold*.
https://fontene.no/mapper/nar_barn_er_vitne_til_vold.pdf ***5 sider**.

Langballe, Å. & Schultz, J-H. (2016). Elever utsatt for vold og seksuelle overgrep – samtalen som redskap for å oppdage og hjelpe. I Mevik, K., Lillevik, O., G. & Edvardsen, O. (Red.). *Vold mot barn: teoretiske, juridiske og praktiske tilnærminger*. (s.117-134). Gyldendal akademisk. ***17 sider**.

Lillevik, O., G. (2016). Perspektiver på vold mot barn. I Mevik, K., Lillevik, O., G. & Edvardsen, O. (Red.). *Vold mot barn: teoretisk, juridisk og praktisk tilnærming*. (s.18-34). Gyldendal akademisk. ***16 sider**.

Lindberg, U., W. & Schantz, B., V. (2002). *Vet du hva det koster?: konsekvenser av seksuelle overgrep*. Emilia.

Mevik, K. & Edvardsen, O. (2016). Barns rett til beskyttelse og medbestemmelse med utgangspunkt i barnekonvensjonen. I Mevik, K., Lillevik, O., G. & Edvardsen, O. (Red.). *Vold mot barn: teoretiske, juridiske og praktiske tilnærminger*. (s.52-67). Gyldendal akademisk. ***15 sider**

Münger, A-C. & Markström, A-M. (2019). *School and child protection services professionals' views on the school's mission and responsibilities for children living with domestic violence – tensions and gaps*. J Fam Viol 34, 385–398.

<https://doi-org.ezproxy.uis.no/10.1007/s10896-019-00035-5> ***13 sider**

Nordhaug, I. (2018). *Kva ser vi kva gjer vi; omsorgssvikt, vald og seksuelle overgrep. Skulen og barnehagen sine oppgaver*. Fagbokforlaget. *** 143 sider**

Redd barna. (u.å.a) *Fakta om vold mot barn*. Hentet 1. mai 2022 fra

<https://www.reddbarna.no/vart-arbeid/barn-i-norge/vold-og-overgrep/vold-mot-barn/vold-fakta-om-vold-mot-barn/>

Redd barna. (u.å.b). *Seksuelle overgrep mot barn*. Hentet 1. mai 2022 fra <https://www.reddbarna.no/vart-arbeid/barn-i-norge/vold-og-overgrep/seksuelle-overgrep-mot-barn/>

Redd barna. (u.å.c). *Undervisning om vold og overgrep*. Hentet 5. mai 2022 fra <https://www.reddbarna.no/skole/undervisning-vold-overgrep/>

Redd barna. (u.å.d). *Vold mot barn*. Hentet 5. mai 2022 fra <https://www.reddbarna.no/vart-arbeid/barn-i-norge/vold-og-overgrep/vold-mot-barn/>

Regjeringen. (2021, 11. september). *Vold og overgrep*. <https://www.regjeringen.no/no/tema/helse-og-omsorg/psykisk-helse/innsikt/vold-og-overgrep/id2876037/>

Sanner, M. (Red.). (2020). *Klokket om vold og overgrep*. Universitetsforlaget.

Schols, M., W, Ruiter, C., d. & Öry, F., G. (2013). *How do public child healthcare professionals and primary school teachers identify and handle child abuse cases? A qualitative study*. *BMC Public Health*, 13(1)<http://dx.doi.org/10.1186/1471-2458-13-807> ***16 sider**

Skjørten, K., Hauge, M-I., Langeballe, Å., Schultz, J-H. & Øverlien, C. (2021). Å se det utsatte barnet. I Øverlien, C., Hauge, M-I & Schultz, J-H (Red.). *Barn, vold og traumer: møter med unge i utsatte livssituasjoner*. (s.93-107). Universitetsforlaget. ***14 sider**

Støftestad, S. (2008). *Avdekking av seksuelle overgrep veier ut av fortelsen*. Universitetsforlaget. ***182 sider**

Øverlien, C. (2012). *Vold i hjemmet – barns strategier*. Universitetsforlaget. ***22 sider**

Øverlien, C. & Moen, L., H. (2016). *Takk for at du spør: en oppfølgingsstudie om vold og seksuelle overgrep mot barn blant blivende barnevernspedagoger, grunnskolelærere og førskolelærere*. (nkvts rapport nr 3/2016). Nasjonalt kunnskapssenter om vold og

traumatisk stress. <https://www.nkvts.no/rapport/takk-for-at-du-spor-en-oppfolgingsstudie-om-kunnskap-om-vold-og-seksuelle-overgrep-mot-barn-blant-blivende-barnevernspedagoger-grunnskolelaerere-og-forskolelaerere/> ***32 sider**

Selvalgt pensum: 951 sider

Vedlegg 1:

Database	Søkestrategi
ORIA	S1 & S2: (child*) OG ("sexual abuse" ELLER "child maltreatment" ELLER "child abuse" ELLER "domestic violence") OG (school ELLER "primary school") OG ("teacher perspective" ELLER "school professionals perspective" ELLER "social worker perspective" ELLER "pedagogue perspective" ELLER "school professional") OG (discover ELLER suspecting ELLER report ELLER identify) OG ("moral challenging" ELLER challenging)
	S3: (school ELLER "primary school") OG ("school professionals" ELLER teachers) OG ("domestic violence" ELLER "child neglect") OG (mission ELLER responsibility)